HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רישא רבי יוסי ברבי יהודה. דקאמר [טז:] יחיד בית סאתים לחי רבנן אפי' ליחיד כל גרכו יהבינן: **אין משום דקאי אגוה בשיטתיה.** גבי יחיד קאמר רבי יהודה נמי דאין נותנין לו אלא בית סאתים במחילת שתי או ערב: **אלשה בחמש אסורין.** כלומר פעמים ג' אנשים אסורין אפילו בחמש סאין ופעמים שמותרים אפילו בשבע: **אורייתא נגיאי וכפיבי.** שבועה הוא: **הוגרכו לשם והקיפו לשבע.** שתי בלא ערב מותרין לילכא בית סאתים פנוי: **לא הוגרכו אלא לה' והקיפו לו' אפי' בה' נמי אסורין.** דהשתא לא מהני מחילות הוגיל והוקפו לבית סאתים יותר מכדי גרכן: **מאי לאו פנוי מאדם.** כגון שלשה שהקיפו ח' סאים דכי יהבת לכל חד בית סאתים אכתי פשו להו בית סאתים פנוי בלא בעלים אבל ז' לא דכי יהבת בית סאתים לכל חד בית פש ליה אלא חד בית סאה בלא בעלים: **לא פנוי מבלים.** כלומר שיש בין המחילות בית סאתים פנוי שלא היו גריכין לו ואע"ג דאינהו שלשה אם אין גריכין אלא לבית סאתים והקיפו ד' סאין נמי בטלי מחילות: **ומה אחד מהן.** ביום השבת: **וגיפופו עליהן.** בשבת: **שבת גורמת.** שלשה ומת אחד מהן הוגיל וגורמת שבת להתיר מותרין השאים אפי' לר' יהודה. שיש והקיפו יותר מבית סאתים אע"פ שגיתופפו עליהן דיורין אסורין לרבי יהודה הוגיל וכשנכנסה שבת גרמה לאיסור: **דיורין גורמין.** ג' ומת אחד מהן דבגרי דיורין אסורין אם הקיפו יותר מבית סאתים. שיש ונתופפו עליהן מותרין לאיכא דיורין: **עירב דרך הפתח ונסתם הפתח.** אם היו ב' חצרות ופתח ביניהם ועירבו (א) דרך הפתח ונסתם הפתח או אם היו ב' חנויות ופתח ביניהם לעירבו על דעת הפתח ועכשיו נסתם בשבת שנפלה כנגדו מפולת: **מהו.** מי שרי לאשתמושי דרך שאר חלונות הפחותות מד' שאין ראויות לעירוב כדאמרי' בפ' חלון (לקמן דף עו.): **חלר שנפרלה.** בשבת: **משני רוחותיה.** מפרש בפרק כל גגות (שם ד' לד:) מאי טעמא נקט מב' רוחותיה: **שניטלה קורתו או לחיו.** בשבת: **מותרין לאוסה שבת.** לאמרי' הוגיל והותרה הותרה: **רבי יוסי אומר אם מותרין כו'.** ומפרשינן בפ' כל גגות (שם ד' לה.) דר' יוסי לאיסור והכי קאמר כשם שאסורים לעתיד לבא כך אסורין לאותה שבת. אלמא לא אמרי' הוגיל והותרה הותרה כדרבי יאסף: **היינו הנא קמא.** רבנן קמאי דאמרי לא דברו בשיירא אלא בהווה ולעולם יחיד נמי מותר: **איכא ביניהו יחיד ביישוב.** דתנא קמא דקאמר לא דברו בשיירא אלא בהווה ולעולם יחיד נמי מותר יחיד דומיא דשיירא דבדרך ולא ביישוב הוגיל ויכול לעשות מחילה הוגנת ורבנן בתראי אמילתיה דרבי יוסי ב"ר יהודה קא מהדרי דקאמר איהו אינה מחילה לא בדרך ולא ביישוב ואמרי ליה רבנן אחד משני דברים או שתי או ערב מחילה היא אחד יחיד ואחד רבים בין בדרך בין ביישוב: **מתני' במחנה.** היוצאת למלחמה: **מביאין עליה.** ואין חוששין לגזל: **ומנערב.** עירובי חצירות אם הקיפו אלו ואלו ומחילה מפסקת ביניהם ויש שם פתח אין גריכין לערב: **גמ' למלחמת הרשות.** סתם מלחמת רשות ממלחמת יהושע ואילך שהיא כל אדם מוליך בהמותיו לרעות ביער של חברו ולא יקפיד בעל היער משום דלאו לקבירה קאי: **הכא בגוטין.** אע"פ שתלשום הבעלים לגרכן להיסק ויש בהם משום גזל אבל אחרים מותר לאנשי מחנה: **מה מצוה קונה מקומו.** אחד מי' תנאין שהתנה יהושע הוא: **לאיתי**

עירב דרך **הפתח.** גרשה לר"י דהלכה כרב הונא דשבת הוא לא והתורה הותרה דתניא כוותיה בפרק הדר (לקמן ד' ע.): כל שהותר למלאכת שבת כו' ואין לומר דרבי יצחק יעמיד הברייתא אליבא דרבי יהודה דהא מוקי נפשיה אפילו כר' יהודה בשמעתין ואבאי נמי סבירא ליה הכי בפרק כל גגות (לקמן ד' לג.) ומיהו היכא דליתנהו למחיצות אסור כדמסיק הכא אנא דאמרי אפי' כר' יוסי עד כאן לא קאמר רבי יוסי אלא משום דליתנהו למחיצות ורב נמי פסיק כרבי יוסי בסוף פרק כל גגות (שם) וכן שמואל בנפרלה לרה"ר ואע"ג דרב פסיק כר' יוסי אפי' בתיתנהו למחיצות כדמוכח גבי שתי חצירות ונפל כותל שביניהם דהתם הוי שפיר איתנהו למחיצות דאכתי איכא מחיצות חיצונות שעל ידיהן נעשה החצר רה"י ומשום הכי מייתי מחצר [גדולה] שנפרלה על בעיא דרב הושעיא בפרק כל גגות (ד' לג.): מ"מ גרשה דבהא הילכתא כרב הונא כדפרישית וגרשה לר"י שאם עירבו (ב) לצורך (ג) שיהן מבית לבית ונסתם הפתח בשבת דשרי כרב הונא ואפילו נסתם בחמצע השבוע ואח"כ נפתח בשבת שרי לחזר העירוב למקומו ורמיה מדאמר בפ' הזורק (שבת ד' קא.): ספינות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפסקו נאסרו חזרו ונתקשרו חזרו להתירן הראשון ועוד דלמסקנא דשמעתין דמוקי ר' יצחק נפשיה כר' יהודה ושרי אפי' במבוי שניטלה קורתו כ"ש דיתיר בעירבו דרך הפתח דהא בפרק הדר (לקמן ד' ע.) קאמר כל שהותר למלאכת שבת כו' לאתויי עירב דרך הפתח וזה הכלל לאתויי מבוי שנטלה קורתו משמע דאי לא דתני זה הכלל לא הוי שרינן מבוי שניטלה קורתו אע"ג דהוי שרינן עירב דרך הפתח ונסתם וילנ"ל אומר דמהתם נמי יש להוכיח דהלכה כרב הונא דההיא סוגיא כרב הונא דקפיד אמחילה טפי כדאמר הכא עד כאן לא קאמר רבי יוסי כו' ולהכי אי לאו זה הכלל לא הוי שרינן מבוי שניטלה קורתו אע"ג דשרינן עירב דרך הפתח ונסתם דאילו רבי יצחק קפיד טפי אדיורין:

קורותיו או לחייו. בפירוש רש"י בכתיבת ידו נמצא כתוב קורתו או לחיו והדין עמו ואע"ג דאליבא דרבי יהודה קיימינן ואשכחת לה לדידיה (ד) מבוי ניתר בשתי קורות או שני לחייס כמו במפולש מ"מ למה לי למינקט קורותיו כיון דבקורה אחת או בלחי אחד נאסר המבוי:

התם במחוברים. להאי שיטוא נמי איירי בהיזמי והיגי דלא התקין יהושע אלא היזמי והיגי המחוברים ולחיס כדאמר בהדיא במרובה (ב"ק דף פא.):

מיס

רישא רבי יוסי ברבי יהודה וסיפא רבנן אין משום דקאי אבוה בשיטתיה אמר רב גידל אמר רב שלשה בחמש אסורין בשבע מותרין אמרו ליה אמר רב הכי אמר להו אורייתא נביאי וכתיבי דאמר רב הכי אמר רב אשי מאי קשיא דילמא הכי קאמר הוצרכו לשש והקיפו בשבע אפי' בשבע מותרין א לא הוצרכו אלא [א] לחמש והקיפו [ב] בשבע אפי' בחמש אסורין ואלא הא דקתני ובלבד שלא יהא בית סאתים פנוי מאי לאו פנוי מאדם לא פנוי מכלים איתמר שלשה ומת אחד מהן שנים (ג) ונתוספו עליהן רב הונא ורבי יצחק חד אמר ב שבת גורמת וחד אמר דיורין גורמין תסתיים ג דרב הונא הוא דאמר שבת גורמת דאמר רבה ד בעאי מרב הונא ובעאי מרב יהודה עירב דרך הפתח ונסתם הפתח דרך החלון ונסתם החלון מהו ואמר לי ה שבת הואיל והותרה הותרה תסתיים לימא רב הונא ורבי יצחק בפלוגתא דרבי יוסי ורבי יהודה קמיפלגי ו דתנן חצר שנפרצה משתי רוחותיה וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו וכן מבוי שניטלו קורותיו או לחייו מותרין לאותה שבת ואסורין לעתיד לבא דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר אם מותרין לאותה שבת מותרין לעתיד לבא ואם אסורין לעתיד לבא אסורין לאותה שבת לימא רב הונא דאמר כר' יהודה ורבי יצחק דאמר כר' יוסי אמר לך רב הונא אנא דאמרי אפי' לר' יוסי עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם אלא דליתנהו למחיצות הכא איתנהו למחיצות ור' יצחק אמר אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דאיתנהו לדיורין הכא ליתנהו לדיורין: וחכמים אומרים אחד משני דברים: היינו ת"ק איכא בינייהו יחיד ביישוב: **מתני' ד ארבעה דברים פטרו במחנה מביאין עצים מ"מ ופטורין מרחיצת ידים ומדמאי ומלערב:**גמ'** ת"ר ד מחנה היוצאת למלחמת הרשות מותרין בגזל עצים יבשים ר' יהודה בן תימא אומר אף חונין בכל מקום ובמקום שנהרגו שם נקברין: מותרין בגזל עצים יבשים: האי תקנתא דיהושע הוה ה דאמר מר ה עשרה תנאים התנה יהושע שיהו מרעין בחורשין ומלקטין עצים משדותיהן התם בהיזמי והיגי הכא בשאר עצים אי נמי התם במחוברין הכא בתלושין אי נמי התם בלחין הכא ביבשים: ר' יהודה בן תימא אומר ו אף חונין בכל מקום ובמקום שנהרגים שם נקברים: פשיטא מת מצוה הוא ז ומת מצוה קונה מקומו לא צריכא ז אף על גב דאית**

מסורת הש"ס

א) [לקמן עט.], ב) לקמן לג., ג) לקמן לד., ד) [מוס' פ"ב ד"ד], ה) ב"ק דף פ.,
ו) [קטוס מה: ב"ק דף פ.,
סנהדרין מז.], ז) נ"ל שנה,
ח) [לעיל ו. יב.],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עירב דרך הפתח וכו' ופתח בימיהם ועירבו על דעת הפתח ועכשיו כל"ל ותיבות דרך הפתח ונסתם הפתח אם היו שתי חצרות ופתח ביניהן לעירבו נמחק: (ב) תוס' ד"ה עירב וכו' וגרשה לר"י שאם עירבו. נ"ב עי' נתאר"י:

גליון הש"ם

גמ' דר"ה הוא דאמר שבת גורמת. עיין לקמן דף מב. תד"ה ומיטלטל:

הגהות הגר"א

[א] למתא. נ"ב לשנא נ"ל:
[ב] (כשבע אפי') תא"מ.
(לפי הנ"ל):

מוסף רש"י

עירב דרך הפתח ונסתם הפתח. שתי חצרות שעירבו יחד על ידי פתח שבימיהם ונסתם בשבת שנפלה מפולת כנגדו (לקמן צג:). מהו. לטלטל מזו לזו דרך גופה הכותל וחורין וסדקין, מי אמרינן הואיל והותר למקצתה שבת הותר לכולה או לא (שם). **חצר שנפרצה.** בשבת (לקמן צד.). **לרשות הרבים** (לקמן צד.). **מותרין לאותה שבת.** הואיל והותרה למקצתה שבת (שם). **ואסורין לעתיד לבא.** לשבת הבאה (שם). **ומת מצוה קונה מקומו.** לקוברו שם (סוטה מה:) מקום שנפל שם בעת מותו קנאו לקבורה ואין בעל השדה מעכב עליו (ב"ק פא.) מתנאים הוא שהתנה יהושע בכניסתן לארץ, בפרק מרובה (סנהדרין מז:).

רבינו חננאל

א' רב גידל א' רב שלשה מותרין בשבע ואסורין בחמש. פירשה רב אשי ה) נותנין להן כל צורכן כגון שהוצרכו לשש מותרין אפילו בשבע, אבל אם הקיפו שבע ולא הוצרכו אלא לחמש אפילו בחמש אסורין. ואלא דקתני נותנין להן כל צורכן, בין מעט בין הרבה ובלבד שלא יהא בית סאתים (בלבד) פנוי. מאי לאו פנוי מאדם, והנה זה אין פנוי מאדם דהא שלשה בני אדם הן וכל אחד יש לו בית סאתים לא נשאר פנוי אלא בית סאה. ואסיקנא פנוי מכלים, לפיכך כשהוצרכו לחמש ונשארו סאתים פנויים מכלים נאסרו אפילו בחמש. איתמר שבתו שנים וניתוספו עליהן, בשבת אחד, כיון שנכשיו ג' הרי הן נעשו שירה ונותנין להן כל צרכן. או דילמא כיון שלא קנו שביתה שלשתן כאחד אינן אלא כיחידים ואין נותנין להן אלא סאתים. וכן שלשה שקנו שביתה ומת א' מהם בשבת מאי כשיירה הן, או כיחידים. רב הונא אמר שבת נינהו, ואפילו תלושין ואפילו יבשין. ר' יהודי בן תימא או' אף חונין בכל מקום. ובמקום שנהרגין שם נקברין.

ה) אולי ל"ל פעמים שנותנין להן אפי' יותר מכדי צרכן כגון שהוצרכו וכו'.

עין משפט נר מצוה

קו א מיי' פט"ז מהל' שבת הל' יב סמג עשין דרבנן ג טוש"ע או"ח סי' שם ס"ח:
קז ב מיי' שם הל' יג וטוש"ע שם ס"ב:
קח ג מיי' פ"ג מהל' עירובין הלכה כה טוש"ע א"ח סי' שעד סעיף ח:
קט ד מיי' פ"ו מהל' מלכים הל' יג סמג עשין קיח:
קי ה מיי' פ"ה מהל' מקי ממנן הל' ג טוש"מ סי' רעד:
קיא ו ז מיי' פ"ו מהל' מלכים הל' יב:

רב ניסים גאון

משום דקאי אבוה בשיטתיה. חוזרין אלו הדברים על דברי ר' יהודה שאמרו כבר במחיצות שבת לא התירו ליחיד אלא בית סאתים. פירוש שתי בלא ערב. ולא היה מתיר ר' יהודה לתת ליחיד כל צורכו אלא אם תהיה שתי וערב יחדו. ובזה הוא שוה עם ר' יוסי בנו שאמר נותנין לו בית סאתים. י' **דברים התנה יהושע.** תמצא פי' כולן בבבא קמא בפר' מרובה, ובגמרא דמגילה דבני מערבא. **סליק פירקא דמבוי**

רבינו חננאל (המשך)

גורמת. פירוש הכל הולך בשעה שקנה שביתה, אם יחידין מה שניתוספו עליהן אין חוששין להן. ואם שיירא קנו שביתה ומת אחד מהן, השנים הנשארים יש להן כל צורכן ולא חיישינן להאי דמיתת. ור' יצחק אמר דיורין גרמין. פי' הכל לפי הדיורין, ואם יחידין יחידין, אם שיירה שיירה. לימא רב הונא ור' יצח' בפלוגתא דר' (בר) יהוד' ור' יוסי פליגי. דתנן חצר שנפרצה משתי רוחותיה בית כו'. ופשוטה היא. פיסקא וחכמים אומרים אחד משני דברים. היינו תנא קמא דקתני לא דיברו אלא בהווה. ופרקינן איכא בינייהו יחיד ביישוב, לתנא קמא ביישוב לא, דפליג על תנא קמא דהוא ר' יהוד' דאמר (הוא ר' יהוד') בשיירה. וחלקו עליו הם אפילו ביחיד. מיהו במקום השיירות במדבר אבל בישוב לא. ורבנן בתראי אמרי אפילו בישוב. וקיימ' לן כוותייהו [מתני'] ארבעה דברים פטורין במחנה כו'. [ירושלמי] כמה הן מחנה. (ירושלמי) ר' יוחנן א' עשרה שנא' ויבואו נערי דוד וידברו אל נבל וגו'. מהו וינרחו נעשו מחנה. ר' יהוד' בן פזי א' עשרה עד למחנה גדול (במחנה) [כמחנה] אלקים, וכמה מחנה אלקים עשרה. תני בשם ר' יהוד' י"ב אלף כמחנה ישראל. ת"ר מחנה היוצא למלחמת הרשות מותרין בגזל עצים יבשים כו'. עשרה דברים שהתנה יהושע מפורשין בסוף פרק מרובה, אוקימנא מותרין בגזל עצים ואפילו בשאר עצים דלא היזמי והיגי